

# Abbed Vilhelm og Vestervig Kloster

af Else Bisgaard

*Den franskfødte augustiner munk Vilhelm, kom i 1165 til Danmark for at genoprette klostret i Eskildsø. Ca. 20 år senere skrev han to breve om et problem i Vestervig Kloster. Brevene handler om en flok løsagtige munke, en forsømmelig biskop og en trængt provst.*

Denne historie begynder i Paris ca. år 1150. Egentlig begynder den længe før, men vi må begrænse os.

I St. Genieviève-kirken nær Seinens bred var en ung verdslig kannik og underdiakon med et heftigt temperament kommet alvorligt på kant med de øvrige kanniker. Han udviste så stor selvstændighed og ambition at han blev chikaneret af sine medkanniker og derfor ofte havnede som midtpunkt i voldsomme stridigheder. Det fortælles også, at der ved samme kirke var andre problemer. Under selveste pавens besøg i 1147 kom det til korporligt slagsmål mellem pавens og kannikernes tjenere. Efter sigende kom både pавe og konge ilende til for at skille de stridende ad.

Den unge kannik kendes som dén abbed Vilhelm, der senere skulle vinde position og anseelse i vide kredse i Europa. Han var nidkær og dygtig og havnede som abbed i Æbelholt Kloster, hvorfra han havde kontakter vidt ud i verden – også til Vestervig Kloster. Det vender vi senere tilbage til. Men inden vil vi forsøge at udrede nogle tråde, der binder paven, Vilhelm, bisp Absalon, Børglum og Vestervig klostre sammen.

## Kirkelige reformer

Den katolske kirke gennemlevede fra sidst i 1000-tallet og op gennem 11-1200-tallet en art langvarig reformation. I virkeligheden er der

tale om en meget indviklet strid mellem de verdslige og de gejstlige magthavere, mellem konge- og kirkemagt. På én gang var kirke og konge som to forskellige og dog forbundne kar. Det var i den forbindelse vigtigt for kirken også indadtil at genskabe orden i eget hus og få udryddet et stigende omfang af embedsmisbrug, simoni (at en person køber sig til et gejstligt embede), tiltagende begær efter materielle goder og magt for magtens skyld. I dén forstand var kirken plaget af en stadig stigende verdslighed. Alt for ofte var kirkens mænd i virkeligheden styret af materielt begær frem for from og kristen tankegang. En teologisk opstramning med fokus på det åndelige og moralske liv syntes nødvendig.

Gregor d. 7. var pавe i årene 1073-1085 og karakteriseres som en af disse ildsjæle, der lavede et såkaldt reformprogram. Bl.a. skulle kirken være fri af og adskilt fra den verdslige magt, så kirken frit kunne arbejde på det, der var det vigtigste for Gregor, nemlig at frelse mennesker. Kirkens frihed, *libertas ecclesiae*, betød en begrænsning af kongers og fyrsters beføjelser og indflydelse på kirkelige forhold.

Samtidig hermed ekspanderede den kristne kirke voldsomt. Gennem mission og forkyndelse, kirke- og klosterbyggerier var kristendommen i en usædvanlig vækst helt ud i de fjerneste hjørner af Europa. Man taler ligefrem om et »kloster-boom«, f.eks. i Danmark, hvor hen ved 50 klostre blev anlagt i 1100-tallet. Vi ved jo også, at mange af de romanske kvader-



*I Vestervig kirke finder man en række fornemme romanske gravsten. Denne er en gravsten over kanniken Atte, som døde 1217. Foto: Else Bisgaard.*

stenskirkker blev opført i den samme periode. Alene Thy rummer over 50 sådanne kirker, næsten alle opført i 1200-tallet og som sådan et stærkt vidnesbyrd om kirkens vækst og etablering. Men mange af kirkerne er dog uden tvivl opført af lokale, verdslige herremænd – og fortæller således også om en stadig sammenvævning af kirkelige og verdslige interesser.

Svend Estridssøn var konge fra 1047. Omkring 1060 foretog han en strukturering af kirken i Danmark i otte bispedømmer, hvilket gav en effektiv og hensigtsmæssig styring af kirken. Nu var det ikke længere en formløs missionskirke, men en fast og velstruktureret kirke med bispesæder i Ribe, Viborg, Århus, Vestervig, Roskilde, Lund, Dalby og Slesvig. Vestervig blev hermed det første sæde for Vendel stift og rummede således domkirke og domkapi-

tel (det samlede præsteskab ved en domkirke). Med lidt usikkerhed menes det, at bispesædet ca. 1130 blev flyttet fra Vestervig til Børglum. Det var altså en relativ kort periode Vestervig fungerede som hjemsted for biskoppen i Vendel Stift. Sandsynligvis har der været flere grunde til at anlægge bispesædet netop hér. Dels lå Vestervig, »den vestre vig«, hensigtsmæssigt for færdsel og transport ad vandvejen, dels rummede stedet jo en helgenkult for St. Thøger, der ifølge legenden kristnede thyboerne.

En sådan lokal helgen har bestemt givet både position og anseelse i tiden og dermed befordret udpegning til bispesæde. Antageligt omkring 1110 blev her påbegyndt et klosterbyggeri. Bare ca. 20 år før man så flyttede hele bispesædet til Børglum. Klosteret blev anlagt og bygget. Først mange år efter reformationen blev disse klosterbygninger fjernet.

## Augustinere

Klosteret i Vestervig var et såkaldt augustinerkloster, hørende til augustinerordenen, der var grundlagt omkring 1050 og som byggede på kirkefaderen Augustins Regel. Denne regel påbyder munkene i ordenen at leve i kyskhed, lydighed og fattigdom, som er det klassiske grundlag for alle munkeordener. Derudover påbydes augustinerne at »leve sammen i harmoni og kærlighed, for det er vejen til Gud.«

Det var specielt for augustinerordenen, at dens medlemmer i mange tilfælde også var præster, knyttet til en domkirke. De kaldtes »kanniker«. Disse præster antog Augustins regel og levede i et klosterfællesskab. De kombinerede præstegerningens forkyndelse og ritualer med munkelivet og dets forpligtende fællesskab. I kraft af præstefunktionen havde de mere kontakt med folk og det almindelige samfundsliv udenfor kirke og kloster end andre munkeordener, der typisk levede mere isoleret i klostrene. Ofte, men ikke altid, havde kan-

nikeklostre og domkirker tillige sognekirker i deres besiddelse, hvor kannikerne kunne fungere som egentlige sognepræster. I Vestervig har vi et eksempel på hvordan sognekirken, hvoraf nu kun fundamentet delvist er bevaret på den gamle kirkegård, har ligget tæt på klosterkirken, den »nye« kirke, som vi i dag kender som Vestervig Kirke.

Da bispesædet flyttede fra Vestervig blev kirken omdannet til et gejstligt fællesskab og fastholdt augustinerordenen, mens man i Børglum antog præmonstratenserordenen, en orden, der er beslægtet med augustinerne. Op igennem middelalderen var der augustinermunkeklostre i Eskildsø, Grinderslev, Tvilum, Vestervig, Viborg, Æbelholt og Dalby (Skåne) samt et nonnekloster i Asmild.

## Vilhelm

Den førømtalte unge kannik, Vilhelm, var altså i sine helt unge år kannik i Paris, hvor han antageligt er født 1127 og sat i skole i det store benediktinerkloster St. Germain des Pres. Her var hans onkel ved navn Hugo abbed. Da Vilhelm var både flittig og klog, fik samme onkel ham placeret som diakon i Ste-Geniviève-kirke og kloster. Geneviève, eller Genovefa, er værnehelgeninde for byen Paris. Hun levede i 400-tallet og siges at have været en meget from kvinde. Derfor var der altså rejst kirke og kloster til ære for hende.

Vores kilde til Vilhelm er levnedbeskrivelsen *Wilhelmi Abbatis Vita* eller *Abbed Vilhelms levned*. Denne tekst er affattet få år efter hans død i 1203 og må ikke opfattes som en absolut saglig og nøgtern korrekt kilde. Men vi læser heri, at Vilhelm som ung og fremadstræbende havde det svært. Han var både temperamentsfuld og dygtig og han stillede strenge krav til sig selv: »en kæk og uforfærdet Kristi stridsmand, der med glæde og nidkærhed gik op i alle augustinerkorherrens tjenester.« Men just

fleksibel og samarbejdsvillig har han næppe været. Levnedbeskrivelsen giver flere eksempler på konflikter, som han var midtpunkt i.

## Fra Paris til Sjælland

I Paris var der i de forløbne år opstået et studentermiljø omkring det »nye« universitet. Pierre Abelard (død 1142) havde fornyet lærdomslivet i Paris, der nu i det 12. århundrede var anset for den vigtigste lærdomsby i Vesteuropa. Unge mænd med akademiske ambitioner rejste til Paris for at studere, også fra Danmark. Der blev i 1150 stiftet et collegium Dacacium, en art collegium for specielt danske studerende. Her havde den for Danmarks historie så betydningsfulde Absalon boet, i hvert fald en del af den tid, han studerede ved universitetet, årene



I Vestervig kirkes sydmur sidder denne mindeesten over præsten Finnbog. Han døde d. 8. marts, men årstallet oplyses ikke. Foto: Else Bisgaard.

ca. 1146-1156. Absalon lærte Vilhelm at kende i denne studietid. Og da Absalon senere, som biskop i Roskilde, fandt det nødvendigt at få hjælp til at rette op på forholdene ved augustinerklostret Eskildsø, sendte han bud efter Vilhelm.

Absalon skrev til abbeden i Sainte Geneviève klostret og bad om at Vilhelm og tre andre klosterbrødre måtte sendes til Danmark. Den 15. august 1165 ankom så Vilhelm til Sjælland og Roskilde, hvorfra han senere rejste til Eskildsø kloster med den opgave at bringe det materielt og moralsk forfaldne kloster på fode igen. Ifølge kilderne gik Vilhelm straks og ivrigt i gang med at udrense de mest uduelige; han smed bogstavelig talt de værste kanniker ud.

De tilbageblevne kanniker ømmede sig dog over dén strenge livsførelse, som Vilhelm krævede af dem. Han genindførte streng klostertugt og som de klagende skrev: »*Han lader os spise træernes blade.*« Der hjalp ingen kære mor. Vilhelm var i den henseende særdeles dygtig. Klosteret antog den strenge St. Victors ordensregel, hvilket gav klosteret og Vilhelm stor anseelse. Absalon kvitterede selvfølgelig med at give både jord og gods til klosteret. Ved hårdt arbejde, strenge krav, og veludviklede lederegenskaber bragte Vilhelm sit kloster til en høj position. I 1175 flyttede han imidlertid klosteret til en rydning i Grib Skov, en lille frugtbar holm, der lå afsondret og dog tæt på både søer og tidens landeveje. Klosteret fik navnet Æbelholt Kloster og skulle blive kendt som et center for både urtedyrkning og lægevidenskab i middelalderen. Tilmed anses Æbelholt for det førende augustinerkloster i Norden i middelalderen.

Abbed Vilhelm må altså tilskrives stort talent og dygtighed for at opbygge og drive et kloster i en periode, hvor hele den europæiske kirke ekspanderede og blev reformeret. Han var en fremmed fugl i Danmark, men han indførte franske augustinertraditioner og fransk

kulturliv og åndsliv her. Han forblev ven med den så mægtige Absalon og blev internationalt særdeles velanskrevet af paver og konger. Vilhelm fik en position som rådgiver i vanskelige sager og konflikter mellem verdslige og kirkelige magthavere udover det ganske Europa, uden tvivl fordi han både havde diplomatisk snilde og indgående kendskab til magtspillet. Trods sit hidsige temperament i ungdommen, må han have haft en evne til konfliktløsning og til at indgå i vanskelige forhandlinger. Han døde efter alt at dømme i 1203 og blev i 1224 kåret til helgen. Han virkede som helgen og hjælper for alle slags sygdomme. I helgen-skriftet gives mange eksempler på, hvordan Vilhelms tand havde helbredende effekt. Man bevarede nemlig en af hans tænder og vand, som denne tand havde ligget i, ansås for helbredende. Fænomenet »Vilhelms tandvand« var kendt viden om i middelalderen.

## Vilhelms brevsamling

Vilhelm »netværkede«! En række af hans breve er gemt i »Abbed Vilhelms brevsamling« og kan findes i publikationen »Danmarks Riges Breve«. Til denne brevsamling har Vilhelm selv skrevet en indledning eller fortale, hvori han tydeliggør indholdet og formålet med brevsamlingen. Det er almindeligt antaget, at Vilhelms brevsamling består af en række af ham selv udvalgte breve og som sådan har et ganske bestemt formål og sigte. Han ville højne dannelsen hos sine nye landsmænd. Måske fandt han, der var akademisk og intellektuelt skolet under indflydelse af Paris' universitetsmiljø, at danskerne nok kunne have behov for lidt dannelse! Brevene udgør i hvert fald tilsammen et værk, der kunne fungere som model og forbillede for andre brevsamlinger og brevskrivning i det hele taget, som et studium til forbillede og efterligning for dén, der ville være bedre til skrivekunsten. Brevsamlingen er med



*Af Vilhelms kloster i Æbelholt er kun dele af fundamentet, enkelte murrester og nogle få søjler tilbage. Foto: Else Bisgaard.*

andre ord en konstruktion. Han gør tilmed klart, at visse af brevene i samlingen faktisk er fiktioner, hvor han skriver i kongers og pavers navn! Som middel helliger dette altså målet: at læseren kan »gøre fremskridt i at diktere« som der står – at læseren gennem læsningen kan forbedre sin egen skrivekunst. Det var vigtigt at den skriftlige kommunikation var klar og præcis, et klart budskab og et godt sprog. Også Vilhelm vidste allerede den gang at præcision i kommunikationen var afgørende for at budskabet kunne trænge igennem. En nøjere granskning af, hvem der var læsere eller modtagere af brevsamlingen i sin helhed lader vi ligge her. Men i datiden var det jo altovervejende personer med kirkelig uddannelse og dannelse, der overhovedet kunne læse latin.

Der hersker i forskningen en vis usikkerhed om brevenes overlevering; og med dette forbehold må vi læse brevene. Måske er første del

af brevsamlingen samlet af Vilhelm selv, mens anden del – hvori Vestervig-brevene indgår – kan være samlet efter Vilhelms død og muligvis med henblik på at få ham helgenkåret.

Samlingen tager mange emner op, men et væsentligt tema for en del af brevene er formuleringen af idealet for klostertilværelsen. Hvordan lever munken et rigtigt munkeliv, hvordan bør han tænke i forhold til andre mennesker. Hvordan svarer han sit kald. En række af brevene er i udgangspunktet direkte råd, trøst og formaninger til abbeder og priorer på andre klostre. Men bag dette læses tydeligt Vilhelms ideal for det monastiske liv.

Den, der havde valgt at leve i overensstemmelse med Augustins regel, burde leve i nøjsomhed, fattigdom, lydighed mod sin overordnede, ydmyghed og tavshed. Var man ulydig skulle man tugtes og straffes. Vilhelm formulerer også den uselviske hjælp til de fat-



*En rest af Æbelholt kloster! Foto: Else Bisgaard.*

tige og dårligst stillede som et ideal. Kærlighed og venskab, forstået som hjælp, gensidig støtte, trofasthed og taknemmelighed, bør kendetegne den gode augustiner. Han skal kendes som en »Kristi stridsmand«. Vilhelms idealer for klosterlivet modsiger ikke andre klosterregler. Klosterlivet i den katolske kirke er nu engang formet over disse regler, der første gang introduceredes med Benedikts regel ca. 526.

Vi møder i brevene et yderst dannet og intellektuelt udviklet menneske. Vilhelm forstår at benytte sproglige virkemidler. Han er tydeligvis skolet i den middelalderlige brevtradition med et rigt billedsprog og mange metaforer. Dertil kommer de utallige referencer til det bibelske stof. Læseren må være velbevandret i

både Gamle og Nye Testamente for at kunne følge både direkte og indirekte henvisninger.

## Om Vestervig

*»Stank er trådt i stedet for liflig duft« – der er noget råddent i Vestervig.*

Ærgerligt nok har vi ikke bevaret skriftlige kilder til livet og forholdene i augustinerklostret i Vestervig i middelalderen. Brande, reformation og tidens tand har ødelagt de kilder, der ganske givet kunne have fortalt om klostret. Men et par af brevene i Abbed Vilhelms samling omhandler direkte eller indirekte tilstandene i klostret i Vestervig, hvor der jo efter at biskoppen var flyttet til Børglum, fortsat

var augustinermunke. Det må dog have været i en unægtelig mere ydmyg position end mens klostret også tjente som domkapitel.

Brevet, der i Vilhelms samling, benævnes *liber II 41* er et brev til en vis Turgot, der i 1187-88 var biskop i Børglum. Således kan vi nogenlunde datere brevet. Vi har ikke nogen forudgående korrespondance, men det ser ud som om Vilhelm med dette brev reagerer på problemer, der er opstået i forbindelse med augustinermunkenes adfærd i Vestervig kloster. Liber II 66 i samlingen er næsten identisk med dette brev, måske et udkast til liber II 41, hvor kun få formuleringer er ændrede eller udeladte. Liber II 42 er et brev til provsten i St. Thøger, altså Vestervig kloster. En provst er i denne sammenhæng en overordnet ved klostret. Tydeligvis omhandler de 2 (3) breve

samme vanskelige sag, nemlig at biskop Turgot har holdt hånden over de formastelige munke, der lever et syndigt liv, »søger skøgens seng« og æder og drikker og tér sig i det offentlige rum. Kort sagt lever munkene et dekadent og udsvævende liv. Provsten står derimod alene og uden bispens støtte til at irettesætte og straffe munkene.

## Brev til biskop Turgot

Vilhelm indleder liber II 41 til Turgot i en venlig og servil tone og fremfører den almengyldige sandhed, at det er vigtigt at være åben om overtrædelser. Synden bliver blot større ved at man skjuler og fortier overtrædelser. Vilhelm kender Turgot som en god kristen og appellerer til hans kristne sindelag og ambition: »I skal



*I Skive gamle kirke finder man en sjældent flot samling af kalkmalerier. På dette billede ses Sankt Thøger med en model af den første kirke i Vestervig. Foto: Else Bisgaard.*



*Af gode grunde ved vi jo ikke, hvordan Vilhelm egentlig så ud, men i Skive gamle kirke er han afbildet med bispehue og stav, skønt han altså var abbed. Han ses til højre.*

*derfor vide, fader, at vi har glædet os over at høre om Eders glædelige forfremmelse, til visse des inderligere, jo mere vi forventede, at Guds kirke ved Eders iver måtte bære rigeligere frugt.» Men der er i klostret i Vestervig sket grove overtrædelser af reglen, Augustins regel. Munkene færdes udenfor klostret, bedriver utugt og modsætter sig provstens ord: »At de unge (munkene) efter eget forgodtbefindende begiver sig til fods uden for klostret for at se og ville ses og at besudle sovekammerets kyskhed... Når dyderne undertrykkes, gives der frit spillerum for lasterne og det er dadelværdigt.« Vilhelm konstaterer også, at det er en synd, når munkene ikke adlyder provsten. Herved nedgøres klosterreglens påbud om altid at adlyde den overordnede – en central tankegang i al klostervæsen i øvrigt: ydmyghed og underdanighed.*

Efter således at have anprist biskoppen og gjort opmærksom på problemet under henvisning til klosterreglens krav, skruer Vilhelm så bissen på i anden del af brevet. Han bliver utvetydigt skarp og gør et udfald mod Turgot, »Hvem står under skyld og anklage om ikke den herre biskop, hvis myndighed er den største blandt dem, og som kan betvinge de oppiskede bølger og holde det uhyrlige indenfor rette mål... Det er jo skændigt at ville give det udseende af at yde støtte til retfærdigheden og finde sig i, at fordærvede mænd med slette sæder undergraver kirketugten.« Formuleringen må have gjort ondt på biskoppen! En så klar anklage fra den højt respekterede Vilhelm for at svinge sin opgave, at affinde sig med fordærvelse og dermed kaste kirkemoralen i grams. Afslutningsvis spiller Vilhelm den endelige trumf ud



ved at antyde, at selve biskoppens frelse er på spil, om han ikke fremover vil passe sit embede bedre: »Må Gud den almægtige give, at de, som måtte være fordærvede, for fremtiden ikke skal have et tilflugtssted hos Eder, men at de skal føle, at nidkærhed for det rette brænder i Eder, efter at vildfarelsen er ryddet af vejen, thi dette stemmer overens både med eders ry og Eders frelse.«

Brevet må siges at være særdeles skarpt og tydeligt i sin kritik af biskoppen i Børglum, der på det groveste har svigtet sin embedspligt.

## Brev til provsten af St. Thøger

I liber II 42, brevet til provsten af St. Thøger i Vestervig, finder vi en ganske anden tone. Munkene svigtet deres løfte og bispen svigtet sin embedspligt, og Vilhelm føler med provsten, der så grusomt er blevet svigtet. I brevet forsikrer Vilhelm først om sin store sorg og medfølelse med den ilde stedte provst. Han udtrykker sin broderkærlighed og sit store ønske om blot at kunne tale ansigt til ansigt med provsten. Derefter gør han det klart, at besvær og genvordigheder må man bære for Kristi skyld. »Man bør ikke opgive den kristne tålmodighedens dyd, men med Herren og for Herrens skyld udsætte dette legeme for genvordighedernes sting.« Jesus har sagt: »I verden vil I have trængsel, men vær tillidsfulde: jeg har besejret verden.« Efter denne opmuntring til provsten om at holde ud, skifter Vilhelm bane. Hvis det bliver for svært for provsten, vil Vilhelm acceptere at han vælger at flytte: »fordi der deri ikke er noget som strider mod Eders agtværdige og uangribelige berømmelse. Hans ry vil altså ikke lide skade, om han giver op og søger væk fra Vestervig kloster.« Vilhelm tilbyder derefter provsten, hvis han, som det hedder, »vil vige for de onde«, at han kan flytte til Æbelholt og der bistå med ledelsen af klostret. Et alternativ for provsten kunne dog være, at han i stedet søgte klostret i Esrum.

Brevet afsluttes med de trøstens ord, at »Hvad I end måtte vælge af disse muligheder, skal I vide for vist, at der er sørget for Eders frelse, eftersom begge stiftelser har sjælenes frelse til mål.«

Egentlig er det underligt, at Vilhelm på den ene side pointerer hvor vigtigt det er, at man bliver på sin post som en Kristi stridsmand og på den anden side udviser så stor forståen, ja ligefrem opmuntrer provsten til at søge væk. Det har været slemt i Vestervig !!

Det er også interessant, at Vilhelm anbefaler klostret i Esrum som alternativ til Æbelholt. Esrum kloster var det mest betydningsfulde cistercienserkloster i Skandinavien i højmiddelalderen og blev stammoder til adskillige klostre i både Danmark, Norge, Mecklenburg og Pommern. Cistercienserordenen blev nok den mægtigste og mest indflydelsesrige klosterorden overhovedet med vide forgreninger og adskillige klosteranlæg i hele Europa. Cistercienserne var en topstyret og meget hierarkisk organisation med årlige fællesmøder i Citeaux for alle ordenens abbeder. Centralt udformedes alle detaljer for klosterlivet, udtrykt i begrebet *Uniformitas*. Alle cisterciensere levede således efter ens og indiskutable normer, dikteret fra ordenens øverste ledelse i Citeaux. Derved er cistercienserordenen en noget anderledes organiseret klosterorden end augustinerne, der jo var knyttet til bispesæderne.

## Et sandt og godt liv

I de to breve, der angår problemerne i Vestervig i slutningen af 1100-tallet, formulerer Vilhelm en åbenlys og meget direkte kritik af biskoppens embedsførelse i Børglum. Han pointerer vigtigheden af den rette monastiske livsførelse, at afholdenhed og ydmyghed bør kendetegne augustinermunkens tilværelse. Og han formulerer sin bekymring og medfølelse med provsten i Vestervig i broderkærlighedens navn. Brevene er ganske givet autentiske. Der

har været noget råddent i Vestervig! Men som elementer i den overleverede brevsamling fungerer de også som en slags konkretisering og iscenesættelse af Vilhelms budskab om det sande monastiske liv. De formulerer forbigående og bliver eksemplariske.

## Fyrig i sin fromhed

Med historien om abbed Vilhelm har vi et eksempel på, hvordan biskop Absalon initiativrigt arbejdede på at udvikle den kristne kirke og sikre den nødvendige åndelige opstramning. Han hentede den dygtige og ambitiøse Vilhelm, der beskrives som »fyrig i sin fromhed« til Danmark og fik dermed sikret en lærd stemme, der kunne præge kirken og klostermiljøerne og som med international indsigt også kunne markere sig udadtil. Den internationale kirkes dannelse og livssyn fik herigennem udtryk.

Brevene om Vestervig vidner nok om en temmelig dårlig moral i klostret heroppe nordenfjords, men hér var såmænd nok ikke værre

end så mange andre steder! Kirker og klostre havde absolut deres problemer med det kødelige og det materielle begær, som Vorherre jo nu engang har udstyret det skrøbelige menneske med!

Sådan et kloster var et levende sted med levende mennesker, der følte, tænkte og kæmpede med sig selv og tilværelsens udfordringer.

Vi aner med brevene dunkelt en lille smule af Vestervig klostres middelalderlige liv. Der er genstande i kirken, som løfter andre flige: de smukke romanske gravsten i kirken, mindestenen over præsten Finbog, soluret ...

Desværre ligger meget af dette liv nu hen i mørke.

---

Else Bisgaard

Født 1960. Lektor og cand.mag. i religion og dansk.

### Kilder:

Balling, J.L. og P.G. Lindhardt: *Den nordiske kirkes historie*. Nyt nordisk 1979.

Blatt, Franz (red.): *Danmarks Riges Breve. 1. Række, 3. Bind*. Det danske sprog- og litteraturselskab. Reitzel 1977.

Gøgsig-Johansen: *Abbed Vilhelms idealer*. Kirkehistoriske Samlinger 2001. ([www.jggj.dk/vilhelms.htm](http://www.jggj.dk/vilhelms.htm)).

Jørgensen, Jens Anker og Bente Thomsen: *Gyldendals bog om danske klostre*. Gyldendal 2004.

McGuire, Brian Patrick: *Da himmelen kom nærmere*. Fortællinger om Danmarks kristning 700-1300. Alfa 2008.

Møller-Christensen, Vilh.: *Æbelholt kloster*. Nationalmuseet 1982.